

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 1/2021 vp

Puhemiesneuvosto

Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan työjärjestyksen 8 a luvun soveltamisesta

Eduskunnalle

PERUSTELUT

Aluksi

Eduskunta voi eduskunnan työjärjestyksen (40/2000) 80 a §:n nojalla puhemiesneuvoston ehdotuksesta, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä, ja hankittuaan asiaa perustuslakivaliokunnan kannanoton päättää kerrallaan enintään kolmen kuukauden ajanjaksosta, jonka aikana eduskuntatyöhön sovelletaan eduskunnan työjärjestyksen 8 a luvun säännöksiä eduskunnan etätyöstä poikkeuksellisissa oloissa. Puhemiesneuvosto voi ehdottaa myös luvun ottamista käyttöön osittain esimerkiksi siten, että sovellettaviksi ehdotettaisiin vain säännöksiä valiokunnan etäkokouksesta tai vain säännöksiä etä-äänestyksestä täysistunnossa. (PNE 3/2020 vp, s. 10)

Edellytyksenä on, että etätyösäännösten käyttöönotto on välttämätöntä eduskunnan toimintakyvyn turvaamiseksi vaikutuksiltaan erityisen vakavan, hyvin laajalle levinneen vaarallisen tartuntataudin takia.

Säännösten soveltamisen kynnyksen on tarkoitus likipitäen vastata valmiuslain (1552/2011) soveltamisen kynnystä. (PeVM 23/2020 vp, s. 4)

Vakavan, hyvin laajalle levinneen vaarallisen tartuntataudin pelkkä ilmaantuminen ei vielä sellaisenaan luo edellytyksiä luvun säännösten soveltamiselle. Taudin ilmaantumisella ei välttämättä ole vaikutusta eduskunnan toimintakykyyn, eikä ehdotetun luvun säännösten soveltaminen tule silloin kysymykseen. (PNE 3/2020 vp, s. 9)

Luvun säännösten käyttöönoton tulee olla välttämätöntä eduskunnan toimintakyvyn turvaamiseksi. Ei siten riitä, että etätyön tekeminen olisi tarpeellista tai ehkä hyödyllistäkin. Sen tulee olla välttämätöntä, ja välttämätöntä nimenomaan eduskunnan toimintakyvyn turvaamiseksi, ei muiden tarkoitusten saavuttamiseksi. Välttämättömyyteen sisältyy ajatus keinon viimesijaisuudesta. Luvun säännökset voidaan ottaa käyttöön vain, jos eduskunnan toimintakyky ei ole turvattavissa muilla tavoilla. (PNE 3/2020 vp, s. 10)

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 1/2021 vp

Eduskunnan toimintakyky voi poikkeuksellisissa oloissa vaarantua eri tavoin. Kyse voi olla esimerkiksi siitä, että eduskunta ei syystä tai toisesta voi kokoontua tavanomaiseen tapaan eduskuntatalossa tai tavanomainen kokoontuminen itsessään vaarantaa eduskunnan toimintakyvyn. Voi olla välttämätöntä turvata eduskunnan toimintakyky estämällä vaarallisen tartuntataudin leviämisen kansanedustajien samoin kuin eduskunnan toimintoja ylläpitävän henkilökunnan keskuudessa. (PNE 3/2020 vp, s. 10)

Etääänestys täysistunnossa ja valiokunnan etäkokous ovat poikkeuksia pääsääntöjen mukaisiin eduskunnan toimintatapoihin, minkä lisäksi etätyöhön itseensä liittyy riskejä esimerkiksi toiminnan tietoturvallisuuden kannalta. Siksi päätöksenteon etätyösäännösten käyttöönotosta tulee perustua huolelliseen harkintaan. (PNE 3/2020 vp, s. 10)

Tilanne maassa

Covid-19-viruksen aiheuttamassa pandemiassa on kyse erityisen vakavasta, hyvin laajalle levinneestä vaarallisesta tartuntataudista. Suomessa on 24 päivään maaliskuuta 2021 mennessä todettu 73 516 varmistettua covid-19-tapausta, joista aiempaa herkemmin leviävän muuntuneen koronaviruksen aiheuttamia tapauksia on ilmoitettu yhteensä 1 963. Viruksesta johtuvia kuolemantapauksia on todettu 811. Sairaalassa olevien tautiin sairastuneiden potilaiden määrä oli 24 päivänä maaliskuuta 2021 koko Suomessa 295, joista tehohoidossa olevien määrä oli 62.

Viruksen alueellinen ilmaantuvuus on noussut 12 alueella (21:stä alueesta) 14 päivän seuranta-jaksolla (8.—21.3.) verrattuna edelliseen jaksoon (22.2.—7.3.). Yli 100 uutta tapausta on todettu Helsingin ja Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Päijät-Hämeen, Etelä-Karjalan, Kanta-Hämeen, Keski-Suomen ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirien alueilla. Ilmaantuvuus laski tai pysyi samana 9 alueella. Viimeisen 14 päivän seuranta-jakson aikana kaikilla alueilla on todettu uusia tapauksia.

Valtioneuvosto on yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa 1.3.2021 todennut maassa vallitsevan poikkeusolot valmiuslain (1552/2011) 3 §:n 5 kohdassa tarkoitetun vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavan hyvin laajalle levinneen vaarallisen tartuntataudin vuoksi. Tautitilanteen hallitsemiseksi valtioneuvosto on antanut valmiuslain 6 §:ssä tarkoitettuja käyttöönottoasetuksia valmiuslain II osan erinäisten säännösten soveltamisen aloittamisesta.

Tilanne eduskunnassa

Eduskunnassa on alkaneiden vuoden 2021 valtiopäivien aikana todettu yksi tartunta. Aiemmin on todettu joitakin tartuntoja ja muutaman henkilön on katsottu altistuneen tartunnalle. Kokemus on osoittanut, että infektoituneeksi todetun henkilön läsnäolo valiokunnan kokouksessa tai eduskunnan toimitiloissa johtaa tarpeeseen osoittaa useampia henkilöitä vähintään vapaaehtoiseen karanteeniin. Virukseen sairastuneet ja sille altistuneet kansanedustajat ja eduskunnan toimintoja ylläpitävät henkilöt eivät voi työskennellä tavanomaiseen tapaan eduskunnan toimitiloissa vaarantamatta muita ihmisiä sairastumiselle. Sairastuneiden ja altistuneiden määrä ja riski määrän kasvulle vaarantaa eduskunnan toimintakyvyn eduskunnan työjärjestyksen 80 a §:ssä tarkoitettussa mielessä.

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 1/2021 vp

Toimenpiteet viruksen leviämisen hillitsemiseksi

Eduskunnassa on tehty monia erilaisia toimenpiteitä viruksen leviämisen estämiseksi edustajien ja muiden eduskunnassa työtään tekevien keskuuteen. On muun ohella osoitettu valiokuntien käyttöön tavanomaista suuremmat kokoushuoneet, sovittu eduskuntaryhmien kesken supistetuis- ta läsnäolojärjestelyistä eduskunnan täysistunnoissa, käytetty täysistuntosalissa vain riittävin turvavälein merkittyjä paikkoja, otettu laajempien äänestysten varalta käyttöön myös täysistuntosalin yleisölehterit, suositettu kasvomaskin käyttöä täysistunnossa ja valiokuntien kokouksissa, lisätty valiokuntien varajäsenten määrää tavanomaisesta, keskeytetty eduskuntatyöhön liittyvä matkustaminen ulkomaille ja kotimaassa, lisätty etätyötä ja rajoitettu ulkopuolisten käyntiä eduskunnan tiloissa.

Valiokunnat ovat ottaneet käyttöön etätyövälineet ja ryhtyneet pitämään niiden avulla epävirallisia kokouksia, joissa ei tehdä päätöksiä. Valiokunnat pitivät vuoden 2020 valtiopäivien aikana kaikkiaan 502 epävirallista etäkokousta. Maaliskuun alkuun mennessä valiokunnat ovat kuluville valtiopäivillä pitäneet 78 virallista kokousta ja 149 epävirallista kokousta.

Virus esiintyy ja leviää kaikkialla maassa eivätkä toimenpiteet eduskunnan toimitiloissa yksinään voi estää eduskunnassa työskentelevien altistumista virukselle. On siksi välttämätöntä vaikuttaa edustajien ja muiden eduskunnassa työskentelevien riskiin altistua virukselle vähentämällä tarvetta tehdä työmatkoja samoin kuin tarvetta viruksen leviämislle otollisille kontakteille työpaikalla ottamalla käyttöön valiokuntien mahdollisuus kokoontua virallisiin kokouksiin etäyhteyksiä käyttämällä. Puhemiesneuvoston mielestä valiokuntien virallisissa etäkokouksissa on kuitenkin suositeltavaa ottaa ratkaisevaan käsittelyyn kiireellisten ja muiden välttämättömien asioiden lisäksi vain riidattomia asioita.

Johtopäätös

Puhemiesneuvosto pitää edellä esitetyistä syistä eduskunnan toimintakyvyn turvaamiseksi välttämättömänä, että valiokuntatyöhön otetaan sovellettaviksi eduskunnan työjärjestyksen 8 a luvun säännökset valiokunnan etäkokouksesta.

Tautitilanteen kehitysnäkymät puoltavat sitä, että etätyösäännökset otetaan sovellettaviksi eduskunnan työjärjestyksen 80 a §:n sallimaksi määräajaksi siten, että voimassaolo päättyy 31.5.2021.

Valiokunnan etäkokous voidaan pitää puhemiesneuvoston 1 päivänä joulukuuta 2020 hyväksymiä tietoteknisiä välineitä ja yhteyksiä käyttämällä (Puhemiesneuvoston päätös eduskunnan etätyön tietotekniikasta poikkeuksellisissa oloissa) ja noudattamalla puhemiesneuvoston 1 päivänä joulukuuta 2020 antamia ohjeita valiokunnan etätyöstä poikkeuksellisissa oloissa. (PmNP 127/2020 vp)

Puhemiesneuvoston ehdotus

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että valiokuntatyöhön sovelletaan eduskunnan työjärjestyksen 8 a luvun säännöksiä valiokunnan etäkokouksesta 14 päivänä huhtikuuta 2021 ja 31 päivänä toukokuuta 2021 välisenä aikana.

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 1/2021 vp

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan valiokunnan kannanottoa varten.

Edellä olevan perusteella puhemiesneuvosto ehdottaa,

että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan valiokunnan kannanottoa varten.

Helsingissä 6.4.2021

Eduskunnan puhemies Anu Vehviläinen
Eduskunnan pääsihteeri Maija-Leena Paavola